

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПСИХОЛОГІЯ»

Ольга Горіна

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Анотація:

У статті доведено необхідність набуття фахових компетентностей бакалаврами з психології в період професійного навчання, зокрема здатності до самовдосконалення й самоорганізації, швидкого адаптування до змінних умов тощо. Підкреслено, що компетентна людина завжди є суб'єктом власної життєдіяльності. Їй, разом із знаннями й уміннями, необхідними для виконання тієї чи іншої діяльності, притаманні спрямованість на досягнення високого результату в цій діяльності, активна позиція, чітка орієнтація в соціальній взаємодії, відповідальність перед собою та соціальним оточенням. Стаття містить аналіз освітньо-професійних програм, які є нормативними документами закладів вищої освіти, відповідно до Закону України «Про вищу освіту». Автор висвітлює зміст навчання, визначає обсяг кредитів, необхідних для здобуття вищої освіти, наводить перелік компетентностей, що їх має набутти випускник вищої школи – майбутній фахівець. Сформульовано відповідні висновки щодо проблеми підготовки молодих спеціалістів першого (бакалаврського) рівня й важливості їхньої професійної діяльності для оздоровлення психічного стану суспільства.

Ключові слова:

фахові компетентності; компетентнісний підхід; здобувачі вищої освіти; освітньо-професійні програми.

Аннотация:

Горина Ольга. Формирование профессиональных компетентностей соискателей первого бакалаврского уровня высшего образования специальности «Психология».

В статье доказана необходимость формирования профессиональных компетентностей у бакалавров психологии в период их профессионального обучения, в частности, способности личности к самосовершенствованию и самоорганизации, быстрой адаптации к изменяющимся условиям и т. п. Подчеркнуто, что компетентный человек всегда является субъектом собственной жизнедеятельности. Ему, вместе со знаниями и умениями, необходимыми для выполнения той или иной деятельности, присущи направленность на достижение высокого результата в этой деятельности, активная позиция, четкая ориентация в социальном взаимодействии, ответственность перед собой и социальным окружением.

Статья содержит анализ образовательно-профессиональных программ, которые являются нормативными документами высших учебных заведений в соответствии с Законом Украины «О высшем образовании». Автор раскрывает содержание обучения, объем кредитов, необходимых для получения высшего образования, приводит перечень компетентностей специалиста – выпускника высшей школы.

Сделаны соответствующие выводы относительно проблемы подготовки молодых специалистов первого (бакалаврского) уровня и важности их профессиональной деятельности для оздоровления психического состояния общества.

Ключевые слова:

профессиональные компетентности; компетентностный подход; соискатели высшего образования; образовательно-профессиональные программы.

Resume:

Gorina Olga. Formation of professional competencies of applicants for the first bachelor's level of higher education in the specialty "psychology".

The article shows that the professional competencies of bachelors in psychology and the need for their formation in the period of professional training is a requirement for the formation of personality in terms of self-improvement, ability to self-organization, quickly adapt to changing conditions. The article emphasizes that a competent person is always the subject of his own life. He, along with the knowledge and skills necessary to perform a particular activity, is characterized by a focus on achieving high results in this activity, an active position, a clear orientation in social interaction, responsibility to themselves and the social environment. Educational and professional programs, which are normative documents of higher education institutions in accordance with the Law of Ukraine "On Higher Education", the content of education, the amount of credits required for higher education, the list of competencies of a graduate are analyzed. Relevant conclusions were made regarding the problem of training young specialists at the bachelor's level, the importance of their professional activity for the improvement of mental state in society.

Key words:

professional competencies; competency approach; applicants for higher education; educational and professional programs.

Постановка проблеми. Сучасний державний освітній стандарт висуває до фахівців у сфері освіти абсолютно нові вимоги до здійснення професійної діяльності, яка має бути спрямована на розкриття пізнавального інтересу здобувачів освіти й набуття ними соціальних компетентностей (Тілікіна, 2020).

Нині для успішної реалізації цього завдання необхідно перебудувати роботу фахівців освітніх установ так, щоб по-новому якісно здійснювати висококваліфіковану навчально-освітню діяльність із підготовки майбутніх спеціалістів. Тому в освітніх закладах сьогодні є великий попит на компетентних фахівців, які здатні осмислювати, перебудовувати свою роботу відповідно до нових вимог і застосовувати на

практиці в професійній діяльності сучасні інноваційні підходи.

Характерною особливістю сучасного суспільства можна вважати його людиноцентристську спрямованість, згідно з якою найважливішим показником прогресу є індивідуальний розвиток особистості, зокрема її здібностей, мислення, задоволення пізнавальних запитів і потреб, забезпечення прав і свобод тощо. НТР зумовила різке збільшення обсягу інформації, яку необхідно усвідомити, засвоїти, опрацювати у свідомості й використати на практиці. Водночас ідеї, теорії, технології дуже швидко змінюються, через що обсяг знань, набутих упродовж навчання, застаріває вже після 3-5 років професійної діяльності. У багатьох

сучасних наукомістких закладах саме з такою частотою відбувається радикальне оновлення професійних знань, адже конкурентоспроможні великі підприємства промисловості потребують постійного впровадження нової техніки та передових технологій і в такий спосіб вимагають постійної готовності працівників до змін характеру праці й самих професій, зростання загальноосвітнього і технічного рівнів.

Отже, об'єктивно виникає потреба у всебічному гармонійному розвитку всіх спеціалістів, які здобувають професійні знання. З огляду на це, майбутні фахівці повинні бути налаштовані на постійне оновлення своїх знань, професійних умінь і навичок, збагачення досвіду пізнавальної та практичної діяльності, що підкріплюється відповідними ціннісними орієнтаціями.

Тож, як переконаємося, процес професійної підготовки в закладах вищої освіти має спрямовуватися на формування готовності до такої діяльності, що базується на потребі особистості в навчанні й удосконаленні впродовж усього життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Із великої кількості досліджень, присвячених вивченню питання професійної підготовки психологів, лише незначна частина присвячена вивченню їхніх професійних компетентностей (В. Бочарова, Г. Ларіонова, М. Гур'янова, М. Лук'янова, Р. Овчарова).

Так, наприклад, Г. Ларіонова визначає компетентність як освітній результат, що відображає готовність суб'єкта навчання до реального володіння методами і засобами професійної діяльності, а також уміння застосовувати їх на практиці. На думку В. Сластьоніна, важливою умовою професійно-особистісного зростання особистості вважається система ставлення до себе як до професіонала, до своєї праці, до змін у процесі професійної діяльності, до світу загалом.

Н. Тілікіна вважає важливою таку компетентність, як креативність (творчість, ініціативність), що набувається й розвивається за умов реалізації власного творчого потенціалу, нестандартного мислення та розширення власного світогляду й фантазування, які формуються й розвиваються завдяки наявності в особистості цікавості до знань і прагнення їх здобути.

На думку Н. Тілікіної, компетентності формуються в навчально-освітній діяльності, у процесі засвоєння знань, формування умінь і навичок. «Основними методами розвитку навичок ХХІ ст. для молоді є самонавчання (читання літератури, самостійне вивчення різних матеріалів, перегляд вебінарів тощо), пошук і отримання зворотного зв'язку від викладачів, наставників, роботодавців, навчання на досвіді

інших (ментворкінг), спеціальні завдання (самостійні вправи), розв'язання кейсів (дослідження конкретних ситуацій з пропозицією оптимальних шляхів розв'язання), розвиток у процесі роботи тощо» (Тілікіна, 2020).

Сучасні науковці (М. Євтух, К. Дубич, М. Роганова, Г. Шевченко та інші) констатують, що формування особистості, її індивідуальних якостей, життєвих компетентностей залежить від особистісної моделі навчання, компетентнісного та діяльнісного підходів до професійної підготовки здобувачів освіти (Горіна, 2019).

О. Пометун визначає компетентності як спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання. Вони дають змогу людині визначати й розв'язувати, незалежно від контексту (ситуації), проблеми, характерні для певної сфери діяльності.

Як твердить дослідниця, компетентна людина завжди є суб'єктом власної життєдіяльності. Тому вона не лише має набути знання й уміння, необхідні для виконання тієї чи іншої діяльності, а й спрямувати її на досягнення високого результату, водночас чітко орієнтуючись у соціальній взаємодії і маючи активну позицію та відповідальність перед собою та соціальним оточенням (Горіна, 2019).

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про підвищену зацікавленість науковців проблемою формування професійних компетентностей бакалаврів із психології під час їхньої фахової підготовки у ЗВО.

Отже, дослідження проблеми підготовки молодих спеціалістів першого рівня (бакалавра) із психології, з огляду на важливість їхньої професійної діяльності, націленої на оздоровлення психічного стану суспільства, мають проводитися відповідно до сучасних вимог.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення професійних компетентностей бакалаврів із психології, які вони мають набути під час професійної підготовки, з огляду на такі вимоги до становлення особистості, як самовдосконалення, здатність до самоорганізації, швидка адаптація до змінних умов тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розв'язання порушеної проблеми передбачає орієнтацію системи підготовки майбутнього фахівця на гуманістичну парадигму й особистісно орієнтовану освіту, що спрямовується на досягнення студентом професіоналізму у сфері обраної діяльності.

Як відомо, професіоналізм – це підготовленість до виконання завдань професійної діяльності. Набуття професіоналізму передбачає визначення професійно значущих якостей фахівця, з'ясування закономірностей його професійного зростання

шляхом вивчення результативності діяльності, взаємопов'язаних досліджень особистісного і професійного розвитку.

Для професійного розвитку характерним є зростання, становлення професійно значущих особистісних якостей і здібностей, знань і вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що веде до принципової перебудови способу життєдіяльності, зокрема творчої самореалізації в професії. Професійний розвиток тісно пов'язаний з особистісним, адже саме особистісні якості, перебуваючи під впливом професійної діяльності, забезпечують спрямованість особистості на самовдосконалення.

Серед сучасних вимог до спеціаліста як середньої, так і вищої ланок освіти, – визнання його професійної діяльності як поліструктурної, поліпредметної, поліфункціональної системи, що містить, крім безпосередньо спеціальних, ще й дослідні, проєктні, менеджерські та інші види діяльності. В умовах реального виробництва виникає потреба у виконанні завдань, пов'язаних з інтелектуальними труднощами та інтелектуальною ініціативою, з пошуком нових способів дій, миттєвої реакції на непередбачувані, позаздатні ситуації тощо. Саме в процесі виконання таких завдань і формується творче мислення фахівця. Отже, майбутній спеціаліст повинен сформуватися як творча особистість ще під час навчання у вищому закладі освіти.

Реалізація творчого потенціалу людини як суб'єкта професійної діяльності забезпечує формування її професіоналізму – від кваліфікації до компетентності. Як уважають вітчизняні науковці, професійна компетентність дає змогу фахівцю успішно виконувати різноманітні види професійної діяльності, вона синтезує в собі широкий спектр знань і практичних дій, відображає ступінь сформованості професійної культури спеціаліста й визначає результати його роботи. Інакше кажучи, професійна компетентність є мірилом і головним критерієм професійної підготовленості та здатності суб'єкта праці виконувати завдання й обов'язки відповідно до посади, яку він обіймає.

Водночас у психолого-педагогічній літературі професійна компетентність розглядається як інтегративна здатність, що не обмежена лише наявністю певного обсягу знань, умінь і навичок, а передбачає такі особистісні якості, що дають змогу знайти і вибрати необхідне знання, спосіб дії в певній ситуації.

Такий підхід дає змогу дійти висновку, що формування особистості майбутнього фахівця у вищих закладах освіти має відбуватися на основі особистісно орієнтованого підходу, оскільки саме він базується на смисловому складнику будь-якого виду професійної діяльності і дає змогу

майбутньому фахівцю змінювати свою індивідуальну професійну діяльність відповідно до вимог сучасного суспільства.

Принципово нове завдання щодо формування особистості майбутнього спеціаліста пов'язане з необхідністю усвідомлення самого себе як творчого професіонала через певний рівень професійної культури.

У психолого-педагогічній діяльності професійна культура розглядається як основа професійної компетентності, від якої залежить виконання функціональних обов'язків фахівця. Найбільш важливими її складниками є рефлексивна та інформаційна культури, для яких характерні такі компоненти, як:

- 1) системний світогляд і модельне мислення;
- 2) конкретно-предметні знання, уміння, навички;
- 3) праксеологічний, рефлексивний та інформаційний елементи;
- 4) організаційно-діяльнісна компетентність праці, спілкування і саморозвитку;
- 5) професійна творча діяльність.

Системотвірним чинником усієї професійної культури є рефлексивна культура, яка передбачає вміння правильно оцінювати свої потреби, мотиви, поведінку і співвідносити їх із думками інших людей; оцінювати систему своїх цінностей, моральні й соціальні якості, міркувати про себе як професіонала. Рефлексивна культура важлива для виконання нестандартних (творчих) завдань. У процесі підготовки майбутнього фахівця саме вона стає пусковим механізмом, який налаштовує молоду людину на саморозвиток, професійне зростання і творчість.

Інформаційна культура забезпечує здобувачам освіти можливість творчо працювати з інформацією – знаходити її, аналізувати та використовувати. Висококваліфікований фахівець повинен самостійно здобувати й ефективно опрацьовувати інформацію, володіти відповідними сучасними (зокрема комп'ютерними) технологіями, а також уміти організовувати й спрямовувати інформаційний потік у професійну діяльність. Не буде перебільшенням наша думка про те, що саме володіння інформацією дає змогу знаходити правильне рішення серед великої кількості можливих, а в умовах особистісно орієнтованого навчання навчальна інформація використовується як засіб професійної діяльності та спосіб її регуляції. Отже, прийоми пошуку інформації, засвоєння методів і засобів її опрацювання стають важливим чинником формування особистості, оскільки налаштовують останню на постійний пошук інновацій щодо вдосконалення професійної діяльності.

Усвідомлення й прийняття індивідом власного досвіду, себе як особистості

майбутнього фахівця сприяє його саморозвитку, свідомій оцінці своєї професійної спрямованості.

Відомо, що саме професійна спрямованість визначає коло потреб, мотивів, пов'язаних із перевагами тієї чи іншої професії. Саме на підставі цих мотивів виникає прагнення стати фахівцем певного виду діяльності. Ці мотиви мають певну ієрархію, а саме:

- перша група визначає зміст професії, її об'єктивне призначення;

- друга група відображає деякі мотиви престижу, суспільної значущості, особливості професії в суспільній свідомості;

- третя група мотивів пов'язана з можливістю особистості реалізовувати свої матеріальні потреби, мотиви самоствердження, можливості розкриття професійних особливостей;

- четверта група мотивів відображає впевненість у своїх здібностях, у своєму покликанні, творчому потенціалі;

- мотиви п'ятої групи базуються на зацікавленості особистості суто зовнішніми, несуттєвими атрибутами професії без усвідомлення її складності та професійних труднощів.

У процесі формування особистості майбутнього фахівця (не тільки з психології) особливу увагу слід приділяти розвитку мотивів саме першої групи, що пов'язані безпосередньо зі змістом обраної професійної діяльності. Адже високий рівень професійно-творчої спрямованості залежить від того, наскільки для здобувача освіти близьким і необхідним є об'єктивний зміст професії. Показником цього рівня стає зміст та глибина професійного інтересу, без якого неможливою є оптимальна відповідність фахівця його професії. Адже розвиток творчих сил психолога в професійній діяльності забезпечується високим рівнем професійно-творчої спрямованості, що відображає єдність інтересів і творчого потенціалу.

Розвиток професійної творчості відбувається поступово й у такій послідовності:

- 1) професійно-вибіркове пізнання, осмислення та усвідомлення проблемної ситуації;

- 2) виокремлення головної проблеми й постановка проблеми в заданих параметрах;

- 3) пошук підходів до розв'язання проблеми, вибір стратегії розв'язання, розроблення ідеальної моделі реалізації стратегій;

- 4) логічне обґрунтування прийнятої ідеальної моделі та розв'язання проблеми шляхом реалізації творчої моделі на практиці.

Загалом можна твердити, що процес формування особистості майбутнього фахівця в сучасних умовах своєю кінцевою метою має залучення його до творчої діяльності, унаслідок чого сам процес стає творчим.

Професійно-особистісний розвиток як фахівця загалом, так і психолога зокрема детермінується

внутрішніми умовами – свідомістю та індивідуальною позицією під час професійного навчання. Найважливішою умовою становлення професіонала-психолога є зростання рівня професійної самосвідомості. Рушійною силою цього процесу можуть бути такі внутрішні суперечності, які спрямовують особистість на їх подолання шляхом професійного самовдосконалення. Значну роль у цьому процесі відіграють також моральні якості майбутнього фахівця, які забезпечують конструктивний, позитивний напрям саморозвитку.

Для забезпечення результатів саморозвитку здобувач має набути навичок конструювання свого внутрішнього світу, умінь знаходити нові способи професійного зростання, опанування нових знань, способів дій, технологій, а також віднайдення шляхів для досягнення особистісних змін через саморозкриття і самосприйняття. Використання цих навичок сприятиме формуванню організаційно-діяльнісної компетентності, спрямованої на пошук нових, нестандартних, оптимальних рішень у роботі фахівця, принципово нового підходу до виконання проблемних завдань професійної діяльності.

Здобуття психологічної професійної освіти в процесі особистісно орієнтованої парадигми навчання характеризується двобічністю: зовнішній бік визначається опануванням знань, умінь, навичок, а внутрішній передбачає велику роботу особистості над своїм духовним світом, самовдосконалення.

Найбільш значущим для професійно-особистісного розвитку фахівця-психолога є досвід самовдосконалення, що виявляється в зростанні його творчого потенціалу. Важливим чинником професійного зростання і творчої активності є самосвідомість, у центрі якої – позитивна Я-концепція, що об'єднує в єдину систему уявлення про себе як людину і як майбутнього фахівця. Водночас інші елементи самосвідомості забезпечують регулятивний функціональний зв'язок між ними і взаємодію з інтегрованим «Я-образом» особистості.

Отже, проблема формування особистості майбутнього фахівця в процесі навчання в закладах вищої освіти тісно пов'язана з усвідомленням себе творчим професіоналом. Саме тому психолого-педагогічна підтримка формування особистості має бути спрямована на залучення її до творчої діяльності і передбачає розвиток цілеспрямованості в процесі виконання творчих завдань.

Однак важливою проблемою залишаються стереотипи мислення, зокрема так звана психологічна інерція, унаслідок якої виникають труднощі під час створення чи застосування нового. Для подолання таких стереотипів

необхідна допомога педагогів у стимулюванні творчої активності. Насамперед слід сформувати в майбутнього фахівця впевненість у собі, своїх силах і в можливості виконання поставленого завдання. Необхідно також всіляко підтримувати схильність до творчості, схвалювати будь-які творчі наміри та спроби. Педагогічна підтримка виявляється також у толерантності до нестандартних, неординарних пропозицій, ідей.

Розвиток професійної творчості майбутнього фахівця розпочинається із залучення його в процесі навчання до виконання нестандартних, творчих завдань, які мають певну ієрархію й поступово ускладнюються.

Формування особистості майбутнього фахівця як творчої індивідуальності під час навчання відбувається тоді, коли освітній процес, що будується на засадах особистісно орієнтованої освіти, створює умови для творчого набуття цілісного досвіду професійної діяльності, а кожний майбутній фахівець у процесі навчання індивідуально, творчо поєднує основні складники минулого досвіду, оволодіває культурою, засвоює творчий досвід професійної діяльності своїх попередників.

З огляду на це, в умовах модернізації освіти професійні установи оновлюють зміст освіти й освітнє середовище відповідно до вимог суспільства – підготовки самостійної, ініціативної, відповідальної, мислячої людини, здатної взаємодіяти з іншими в ситуації, що швидко змінюється, реалізовувати себе в полікультурному та багатоетнічному середовищі, шанувати загальнолюдські цінності й розуміти виклики часу.

Саме тому важливими є не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб суспільства, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко ухвалювати рішення, навчатись упродовж життя. Спрямованість освіти переважно на засвоєння системи знань, що була донедавна традиційною й виправданою, уже не відповідає сучасному соціальному замовленню. Згідно з дослідженнями Світового банку, за рівнем критичного мислення та здатністю розв'язувати проблеми сучасного життя, які не мають простих рішень, наша країна перебуває наприкінці світового списку (Тілікіна, 2020).

Соціально-економічний стан суспільства вимагає від молодшої людини не тільки здобуття академічних знань, а й креативності, здатності орієнтуватися в інформаційному просторі, критично визначати мотиви своєї життєдіяльності, брати на себе відповідальність, виявляти ініціативу, прогнозувати професійну перспективу, усвідомлювати свою соціальну роль тощо.

Як відомо, провідні компанії як міжнародного, так і вітчизняного рівнів у практичній діяльності з підбору кадрів здебільшого послуговуються переліком під назвою «Навички XXI сторіччя»:

- критично мислити та вміти комплексно розв'язувати проблеми;
- перевіряти інформацію, аналізувати та оцінювати;
- усувати причини проблем, а не наслідки;
- бути обізнаним з основами ІТ-технологій та медіаграмотності;
- бути готовим до безперервної освіти, вчитися й переучуватися все життя;
- працювати віддалено, збирати й обробляти великий обсяг інформації;
- мати знання, крім своєї спеціалізації, також і в суміжних сферах;
- мати високі показники емоційного й соціального інтелекту тощо.

Однак дуже повільно відбувається усвідомлення значущості та входження у зміст освіти таких ключових компетентностей, як: уміння навчатися впродовж життя, соціальні й громадянські компетентності (уміння особи комунікувати з іншими людьми), підприємливість і фінансова грамотність (усвідомлено підходити до життєвої ситуації та застосовувати здобуті знання), загальнокультурна грамотність, екологічна грамотність і здоров'язбереження тощо. Ці компетентності мають стати ключовими в оновленому змісті освіти.

Освітньо-професійними програмами, які є нормативними документами закладів вищої освіти відповідно до Закону України «Про вищу освіту», визначено зміст навчання, обсяг кредитів, необхідних для здобуття вищої освіти, перелік компетентностей фахівця-випускника (див. табл. 1).

Вищий навчальний заклад – завершальний етап не тільки інтелектуального, а й соціального інтегрування молодшої людини в систему соціальних відносин. Саме тому перед вищими закладами освіти постають такі практичні завдання розвитку здобувачів вищої освіти:

- активізація національно-патріотичного виховання;
- залучення здобувачів вищої освіти до збереження й примноження традицій українського народу;
- популяризація духовних і моральних цінностей, властивих українському народові;
- формування психологічної готовності до створення стабільної сім'ї;
- сприяння вдосконаленню особистісних важливих якостей тощо.

Сьогодні, безперечно, головне завдання науково-педагогічних працівників у процесі навчально-освітньої діяльності – навчити молоду

людину творчо підходити до навчання та формування як професійних, так і особистісних людських якостей.

Таблиця 1

**Спеціальні (фахові) компетентності
бакалавра з психології**

Шифр	Компетентності
ПК	оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
ПК	збирати, опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію;
ПК	планувати, організовувати та здійснювати психологічні дослідження;
ПК	надавати індивідуальну та групову психологічну допомогу, консультації;
ПК	здійснювати профілактичну психологічну діяльність;
ПК	продовжувати самонавчання та саморозвиток;
ПК	готувати психологічні рекомендації відповідно до ситуації;
ПК	аналізувати вітчизняний і зарубіжний психологічний досвід;
ПК	дотримуватися норм професійної етики;
ПК	розуміти природу психічних явищ, поведінки, дій, вчинків.

Бакалавр з психології може виконувати свої функціональні обов'язки практично в усіх сферах

діяльності, де наявна взаємодія на рівнях «керівник – підлеглий», «підлеглий – керівник» та «підлеглий – підлеглий».

Висновки. Соціально-економічна нестабільність, політичні суперечності, міграційні процеси (залишення сімей, пошуки роботи не за фахом у європейських країнах) ускладнюють психічну життєдіяльність суспільства. Саме тому фахівці-психологи мають бути висококваліфікованими, конкурентоспроможними в різних галузях і сприяти оздоровленню суспільства.

У критеріях оцінювання навчальних досягнень у системі вищої освіти компетентність визначається як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню. Професійна компетентність – здатність ефективно і творчо застосовувати в міжособистісних відносинах – ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті, а також у професійних ситуаціях, знання й уміння, сформовані під час професійної підготовки в навчальному закладі.

Вивчення проблеми підготовки молодих спеціалістів першого рівня (бакалавра) із психології, з огляду на важливість їхньої професійної діяльності, націленої на оздоровлення психічного стану суспільства, має проводитися відповідно до сучасних вимог.

Список використаних джерел

- Горіна, О. Т. (2019). *Життєві компетентності випускника закладів загальної середньої освіти та підвищення якості освіти*, Матеріали XVIII міжрегіональної наук.-практ. конф. Павлоград. С. 3–10.
- Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-19. Взято з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214519>.
- Тілікіна, Н. В. (2020). *Навички XXI століття*. Кіберб, ДІСМП. Взято з <https://dismp.gov.ua/navychky-khkhhi>.

References

- Gorina O.T. (2019). Life competencies of graduates of general secondary education and improving the quality of education: Article. Proceedings of the XVIII Interregional scientific-practical conference: Collection of scientific works. Pavlograd, p.3-10. [in Ukrainian]
- The Law of Ukraine "On Education", adopted on September 5, 2017. [Electronic resource]. Access mode: <http://mon.gov.ua/nova-ukr>. [in Ukrainian]
- Tilikina N.V. (2020). Skills of the XXI century: Article (information materials). Cyberb, DISMP. [Electronic and resource]. Access mode. <https://dismp.gov.ua/navychky-khkhhi> [in Ukrainian]

Відомості про автора:

Горіна Ольга Теофілівна
gorinaotot@gmail.com

Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ (ДДУВС)
просп. Гагаріна, 26, м. Дніпро, 49005, Україна

doi: 10.33842/22195203/2021/26/77/82

Матеріал надійшов до редакції 22. 04. 2021 р.
Прийнято до друку 31. 05. 2021 р.

Information about the author:

Gorina Olga Teofilivna
gorinaotot@gmail.com

Dnipropetrovsk State
University of Internal Affairs (DDUVS)
Av. Gagarina, 26, Dnipro, 49005, Ukraine

doi: 10.33842/22195203/2021/26/77/82

Received at the editorial office 22. 04. 2021.
Accepted for publishing 31. 05. 2021.